

Desatoro pre dospelých - úvod

Dnes nie je príliš populárne hovoriť na tému mravnosti. Žijeme v dobe, v ktorej sa bagatelizujú a relativizujú všetky, i tie najsvätejšie mravné normy, žijeme v dobe, v ktorej sa hriech stal kultúrou. Je to logické a pochopiteľné. Lebo to zodpovedá tomu, ako sme my ľudia stavaní. Jednoducho buď sa život prispôsobí mravným normám, alebo sa normy prispôbia životu. Človek predsa dlhodobo nemôže žiť v rozpore so sebou samým. Mnohí sa dnes z Desatora smejú, iní ho kritizujú, nájdu sa aj takí, ktorí ho zavrhnú. Vraj načo sú nám normy pre život, podľa ktorých aj tak nikto nežije. Také normy sú nanič. Je to také jednoduché? Skutočne už nikto podľa Desatora dnes nežije, alebo sa o to aspoň zo všetkých síl snaží? A keby aj, je to dôkaz toho, že Desatoro už neplatí a nie je v ňom pravda o nás?

Na druhej strane i dnes nájdeme obhajobu Desatora. A to nielen zo strany veriacich ľudí. K Desatoru sa hlási veľa ľudí aj dnes, i keď nie všetci ho považujú za Bohom zjavené morálne pravidlá. Mnohí si uvedomujú potrebu objektívnych noriem mravnosti. Spoločnosť predsa potrebuje kritériá na posudzovanie dobra a zla, a to „staré Desatoro“ sa predsa osvedčilo a ukázalo ako čosi užitočné, ba nenahraditeľné. Nikto totiž dodnes nevymyslel nič lepšie.

Je nutné si uvedomiť, že civilizovaná spoločnosť môže kdekoľvek a kedykoľvek vzniknúť a pretrvať iba za podmienok, že jej morálne pravidlá a svetské zákony ochraňujú ľudský život, vlastníctvo, rodinu vystavanú na inštitúte monogamného manželstva a vymožitelnosti podstúpených záväzkov. Životaschopnosti takejto spoločnosti zároveň napomáha, ak má taktiež nejaký transcendentný (teda bežnú skúsenosť presahujúci, nadprirodzený) rozmer, ktorý dáva prízemnej každodennosti inú perspektívu. Keď si tieto súvislosti naplno uvedomíme, stanú sa staroveké dejiny židovského národa pochopiteľnejšie.

Agnostik, zbehlý v moderných spoločenských vedách, by to mohol interpretovať takto. Ústredným zákonom židov, ktorý im zoslal Boh, bolo Desatoro. Tieto prikázania posväcujú ľudský život (Nezabiješ!), súkromné vlastníctvo (Nepokradneš! Nebudeš túžiť po majetku bližneho svojho!), monogamné manželstvo (Nezosmilníš! Nepožiadáš ženu bližneho svojho!), rodinu (Cti otca svojho a matku svoju!), poctivosť a pravdovravnosť (Nebudeš krivo svedčiť proti blížnemu svojmu!). Tri zvyšné, čisto náboženské prikázania, ustanovujú Boha ako najvyššiu hodnotu a zakotvujú celý zoznam v transcendentne. Inými slovami, práve tri čisto náboženské prikázania posväcujú zvyšných sedem praktických a tým z nich robia viac, než len bežný zoznam užitočných spoločenských pravidiel.

Ježiš sám vyzýval na poznanie a zachovávanie Desatora. Pri stretnutí s **bohatým mladíkom sa odohral tento dialóg**: *Tu k nemu ktosi pristúpil a pýtal sa ho: “Učiteľ, čo dobré mám robiť, aby som mal večný život?” On mu povedal: “Prečo sa ma pýtaš na dobré? Len jeden je dobrý. Ale ak chceš vojsť do života, zachovávaj prikázania!” On sa ho opýtal: “Ktoré?” Ježiš odpovedal: “Nezabiješ! Nescudzoložíš! Nepokradneš! Nebudeš krivo svedčiť! Cti otca i matku a milovať budeš svojho bližneho ako seba samého!” (Mt*

19, 16-20). Mladíkova otázka by sa dala aj rozšíriť: „Ako dosiahnuť blaženosť?“, alebo: „Ako dosiahnuť pokoj vo svojom živote?“ Ako viesť radostný a zmysluplný život?“

Podľa Ježiša – ak neprejdeme touto cestou, potom nemôžeme spraviť ďalší krok. Ani sa nemôže stať, že by človek Desatoro preskočil a potom šiel ďalej za Kristom a vrazil si – toto som už zvládol, môžem ísť ďalej. To už ma nezaujíma, to už mi nemá čo dať. Môžeme si jasne všimnúť, že Ježiš sa ho pýta, či to, čo už pozná zvládol, aby mohol ísť ďalej. A Desatoro, drahí bratia a sestry, je vážna vec. Ježiš mu nehovorí: a to je dobré, to ti Pán Boh pomôže a poďme sa venovať iným, väčším veciam... Ježiš mu kladie tú úplne základnú otázku: „...tak dodržiavaš to Desatoro, alebo ako je to s tebou?“

Ak áno, môžeme ísť ďalej. Ak nie, musíš ešte veľa pracovať, s Božou milosťou, aby si toto dosiahol. A tak Ježiš pozýva k vnútornej slobode, lebo mladík odpovedá, že dodržiava, že od mladosti sa o to snaží. A *Ježiš naňho s láskou pozerá*. Lebo naozaj je milé Bohu, keď sa človek, úplne na začiatku všetkého, rozhodne dodržiavať to, čo mu Boh povedal. Ide o to, že milujem Boha tak, že konám všetko, čo je v Desatore... Viem, že to Boh myslel tak vážne, že by ho mrzelo, keby som sa o to nesnažil. A Ježiš s veľkou láskou požeňuje tých ľudí, a práve tých z nás, ktorí sa o toto snažia a pre ktorých ťažký hriech, Pán Boh zaplatí – s veľkou milosťou – je už minulosťou. A týmto ľudom chce Ježiš povedať ešte viac, lebo on ich chce posunúť ďalej. Cesta je nasledovať Krista, cieľom je spoločenstvo s ním.

Odkiaľ vlastne tých Desat' Božích prikázaní pochádza? Pochádzajú od Boha samého. Zjavil ich Mojžišovi počas teofánie na hore Sinaj, v prvom roku putovania židov po púšti po východe a oslobodení z egyptského otroctva. Tých „desať slov“ napísal sám Boh svojim prstom do kamenných tabúl na rozdiel od ostatných príkazov, ktoré napísal Mojžiš. Desatoro – Dekalóg – Desat' slov - sú teda Božie slová v pravom zmysle. Boh zjavuje seba, zjavuje svoju vôľu. Vo Svätom Písme máme dve miesta v Starom zákone, kde sa nachádza Desatoro. Najskôr je to v Druhej knihe Mojžišovej a potom v Piatej knihe Mojžišovej.

Druhá kniha Mojžišova sa nazýva Exodus, čo znamená „východ“, lebo hovorí o oslobodení – východe izraelitov z Egypta. Desatoro sú pravidlá pre tých, ktorých Boh vyslobodil a zachránil. Pravidlá pre ľudí, ktorí poznali vo vlastnom živote Božiu moc a lásku. Aké by to bolo absurdné, keby práve On, Osloboditeľ národa, teraz zrazu chcel položiť na šiju svojho ľudu bremeno a oberať ho o darovanú slobodu. Ak Boh dáva pravidlá hry vo forme zákona, tak preto, lebo sú vlastne podmienkou pravej vnútornej slobody. Vnúternú slobodu získame len slobodným zachovávaním Desatora. Ono je pre nás súborom smerníc, otcovským upozornením, varovaním a napomenutím, teda záležitosť skôr výchovná, ako právnická. Odtiaľ hádam aj počet desať. Práve toľko, koľko máme prstov na rukách – na uľahčenie pamäti.

Prihlásme sme sa dnes k desatoru a rozhodneme sa - napriek možno tisícim pádom v budúcnosti - vždy sa k nemu vrátiť a ctiť si ho. Tak sa pomaly staneme Božím ľudom a On, náš Boh, bude medzi nami a v nás. Amen.